

Nr 121

Av herr Edlund m. fl., angående föreskrifter om formell kompetens i viss omfattning för kommunala revisorer.

Bestämmelser om revision av kommunernas förvaltning meddelas, såvitt rör borgerliga kommuner i allmänhet, i 63—66 §§ kommunallagen. Motsvarande bestämmelser i fråga om andra kommuner finns i 51—53 §§ lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm, 67—70 §§ landstingslagen, 61—65 §§ lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse och 65—68 §§ lagen samma dag om församlingsstyrelse i Stockholm. I det för årets riksdag i proposition nr 16 framlagda förslaget till kommunallag för Stockholm upptages bestämmelser om revision i 67—70 §§.

De nu nämnda stadgandena innehåller icke några krav på formell kompetens hos revisorerna. Frågan om uppställande av sådana krav har prövats av riksdagen vid åtskilliga tillfällen, bl. a. år 1935, i anledning av motion av herr Mellén samt år 1937 i anledning av en motion av herrar Lundqvist och Hagberg i Malmö samt en motion av herr Dahlbäck. Den förstnämnda motionen avstyrktes av konstitutionsutskottet (utl. nr 17) och avslogs av riksdagen. I anledning av de två sistnämnda motionerna hemställde riksdagen i skrivelse (nr 266) hos Kungl. Maj:t om »verkställande av utredning och framläggande för riksdagen av de förslag, vartill utredningen kunde föranleda, bland annat angående sådan komplettering av kommunallagarnas bestämmelser om revision, att pågående kommunala strävanden till en mera effektiv kommunal revision underlättades». I det utlåtande av konstitutionsutskottet (nr 18), som låg till grund för riksdagens skrivelse, uttalades emellertid, att utskottet väl fann önskvärt, att en mera fackkunnig revision kunde komma till stånd, men att det icke syntes vara en framkomlig väg att i kommunallagarna införa bestämmelser om särskilda kvalifikationer för revisorerna. Riksdagsskrivelsen föranledde icke något särskilt förslag från Kungl. Maj:ts sida.

I samband med motioner om ändring av tiderna för dechargeförfarandet i kommunerna yttrade konstitutionsutskottet vid 1944 års riksdag (utl. nr 12), att utskottet vidhölle sin senast år 1937 uttalade uppfattning, att en mera fackmässig kommunal revision vore önskvärd. Utskottet hänvisade här till att Svenska landskommunernas förbund inlett verksamhet syftande till att bereda kommuner, som så önskade, möjlighet att få sakkunnigt biträde med bl. a. revision.

Då den nya kommunallagen antogs år 1953, vidtogs icke någon ändring i den dittills bestående ordningen.

Här må framhållas, att icke blott Svenska landskommunernas förbund utan också Svenska stadsförbundet upptagit verksamhet syftande till att biträda kommunerna med bl. a. revision; sedan år 1949 bedrivs den av stadsförbundet inledda verksamheten genom en på förbundets initiativ bildad ekonomisk förening, Sveriges kommunalekonomiska förening u. p. a.

Dessutom förtjänar framhållas, att vissa kommuner, främst större städer, genom särskilda avdelningar eller tjänstemän sörjt för fortlöpande intern revision.

Den på kommunförbundens initiativ bedrivna verksamheten inom förevarande område har uppenbarligen varit av stort värde. Emellertid lider revisionsarbetets organisation inom många kommuner alltjämt av väsentliga brister. Främst må nämnas, att åtskilliga kommuner varken har revisionstjänstemän anställda eller utnyttjar den på kommunförbundens initiativ bedrivna konsulentverksamheten för revision. Dessutom måste, beträffande den interna revision som vissa kommuner ombesörjt, antagas, att den huvudsakligen är inriktad på siffergranskning och måhända kontroll av fattade besluts laglighet, mindre på s. k. lämplighets- eller sakrevision. Den på kommunförbundens initiativ bedrivna konsulentverksamheten torde, enär den är av allenast rådgivande natur, sakna den tyngd, som den kunde ha haft, om den haft stöd i kommunallagarna. I så fall skulle nämligen resultatet av granskningen ha redovisats direkt till kommunens fullmäktige genom utlåtande, som uppenbarligen skulle avgivas under ämbetsansvar, och vidare skulle eventuella anmärkningar — i likhet med sådana som valda revisorer framställt — ha kunnat försvaras muntligen vid det fullmäktigesammanträde, där dechargefrågan behandlas.

Frågan om krav på formell kompetens för revisorer har kommit i ett nytt läge, sedan 1944 års aktiebolagslag numera trätt i kraft. På grund av föreskrift i denna lag skall av revisorererna i större bolag (med aktiekapital å två miljoner kronor eller däröver) minst en vara auktoriserad revisor. Sådan revisor eller godkänd granskningsman skall också utses, där det är föreskrivet i bolagsordningen eller begäres av aktieägare med ett sammanlagt aktiebelopp av minst en tiondel av hela aktiekapitalet. Det förefaller inkonsekvent, att en frivillig ekonomisk samfällighet såsom ett aktiebolag jämligt lag skall vara underkastad strängare granskningsregler än en kommun, där de enskilda medborgarna är automatiskt anslutna. Särskilt iögonfallande måste inkonsekvensen anses vara, sedan kommunernas ekonomiska verksamhet numera, bl. a. på grund av kommunindelningsreformen, genomsnittligen antagit mycket större omfattning än tidigare.

Angående formen för de kompetenskrav, som bör uppställas, kan givetvis olika meningar råda. Mycket talar för att en betryggande ordning skulle

nås redan genom en föreskrift, att en av revisorerna skall vara auktoriserad revisor eller, i mindre kommuner, exempelvis sådana med mindre än 10 000 invånare, godkänd granskningsman.

Det kan vara tvivel underkastat, huruvida en sådan revisor lämpligen bör utses på samma sätt som nu gäller i fråga om de kommunala revisorerna. Det kan tänkas, att fördelningen av fullmäktigmandaten mellan de politiska partierna ofta kan försvåra ett val, om en enda sålunda kvalificerad revisor skulle väljas. Det lämpligaste torde vara, antingen att berörda kompetenskrav föreskrives gälla för mera än en av revisorerna eller att revisorn med den speciella kompetensen utses av statlig myndighet, t. ex. länsstyrelsen.

Det torde icke innebära någon inskränkning av den kommunala självstyrelsen att låta en statlig myndighet utse revisor, eftersom berättelse över granskningen skulle lämnas, icke — såsom gäller övriga revisorer — till den förordnande myndigheten utan till kommunens fullmäktige. Revisorn komme härigenom att i förhållande till den förordnande myndigheten intaga en ställning, motsvarande den som exempelvis en av Kungl. Maj:t utsedd ledamot i viss styrelse eller nämnd intager till Kungl. Maj:t.

Under åberopande av vad sålunda anförts får vi vördsamt hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen snarast möjligt framlägga förslag, innefattande föreskrifter om formell kompetens i viss omfattning för kommunala revisorer.

Stockholm den 24 januari 1957

Dag R. Edlund

Erik Magnusson
i Tumhult

Helmer Nordqvist